

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Opbyggelige Taler i forskjellig Aand

Citation: Kierkegaard, Søren: "Opbyggelige Taler i forskjellig Aand", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 8*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2004 , s. 3.
Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ota-txt-shoot-id4f495861-3e89-4895-99cc-3cef87c74f92.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 8

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

I

Bøn

Du, som engang selv har vandret paa Jorden efterladende et Fodspoer, hvilket vi skulle følge; Du, som endnu fra Din Himmel skuer ned til hver en Vandrende, styrker den trætte, opmuntrer den forsagte, fører den vildfarende tilbage, husvaler den stridende; Du, som atter ved Dagenes Ende skal komme igjen for at dømme Hver især, om han fulgte Dig efter: vor Gud og vor Frelser, lad Dit Forbillede staae ret tydeligt for Sjælens Øie til at sprede Taagerne, styrk til uforandret kun at have dette for Øie, at vi ved at ligne Dig og ved at følge Dig efter maatte finde Veien vel til Dommen, thi dette bør jo ethvert Menneske at stedes for Dommen, o, men ogsaa ved Dig til Saligheden hisset hos Dig. Amen.

Lucas. XIV. 27: Hvo som ikke bærer sit Kors og kommer efter mig, kan ikke være min Discipel.

Veiledning tilbydes der sandeligen nok af paa Livets Vei, og hvad Under vel, siden enhver Vildfarelse udgiver sig for en Veiledning. Men er Vildfarelserne end mange, saa er Sandheden dog kun een, og kun Een, som er »Veien og Livet«, kun een Veiledning, som i Sandhed fører et Menneske gennem Livet til Livet. Tusinder og atter Tusinder bære et Navn, hvorved betegnes at de have valgt denne Veiledning, at de tilhøre den Herre Jesum Christum, efter hvem de kalde sig Christne, at de ere hans Livegne, hvad enten de iøvrigt ere Herrer eller Tjenere, Trælle eller Frie, Mænd eller Qvinder. *Christne* kalde de sig, og de kalde sig ogsaa med andre Navne, som alle betegne Forholdet til denne ene Veiledning. De kalde sig *Troende* og betegne derved, at de ere Vandringsmænd, Fremmede og Udlændinge i Verden; ja ikke kjendes en Vandringsmand saa sikkert paa Staven i hans Haand (Mangen kunde jo ogsaa bære en Stav, uden at være en Reisende), som det at kalde sig en Troende vitterligt vidner om, at man er paa en Reise, thi Tro betyder just: det jeg søger er ikke her, netop derfor troer jeg det. Tro betyder netop den dybe, stærke, salige Uro, som driver den Troende, at han ikke kan slaae sig til Ro i denne Verden, saa Den, der ganske slog sig til Ro, han ophørte ogsaa at være en Troende; thi en Troende kan ikke sidde stille, som man sidder med en Vandringsstav i Haanden, en Troende vandrer fremad. – De kalde sig »*de Helliges Samfund*« og betegne derved, hvad de skulde og burde være, hvad de haabe eengang at vorde, naar Troen aflægges og Vandringsstaven nedlægges. – De kalde sig *Korsdragere* og betegne derved, at deres Vei gennem Verden ikke er let som en Dands, men tung og møisom, skjøndt dog Troen tillige er dem den Glæde, som overvinder Verden; thi ligesom Skibet paa samme Tid, som det ved Seilet farer let frem for Vinden, skærer dybt den tunge Vei gennem Havet: saaledes er ogsaa den Christnes Vei let, naar man seer til Troen, der overvinder Verden, men tung, naar man seer til det møisomme Arbeide i Grunden. – De kalde sig »*Christi Efterfølgere*«, og det er ved dette Navn vi denne Gang ville dvæle, idet vi betænke:

Hvad der ligger i, og hvad Glædeligt der ligger i den Tanke at følge Christum efter.

Naar den kjække Stridsmand trænger modigt frem og med sit Bryst opfanger alle Fjendens Pile, men ogsaa dækker hans Svend, som følger bag efter: kan man da sige, at denne Svend følger ham efter? Naar den elskende Hustrue i hvad hun har kjærest i Verden, i sin Husbond, mener at have det skønne Forbillede, som hun ønskede at naae i Livet, og hun da qvindeligt (thi Qvinden blev jo tagen af Mandens Side) vandrer Side om Side med ham, støttende sig ved ham: kan man da sige, at denne Hustrue følger sin Husbond efter? Naar den uforfærdede Lærer staaer roligt paa sin Plads, omgiven af Forhaanelse, efterstræbt af Misundelse; naar alle Angreb kun rettes efter ham, men intet engang kan faae Sigte paa Tilhængerens, som slutter sig til ham: kan man da sige, at denne Tilhænger følger ham efter? Naar Hønen seer Fjenden komme og derfor udbreder sine Vinger for at skjule over Kyllingerne, der gaae bag ved den: kan man da sige, at disse Kyllinger følge Hønen efter? Nei, saaledes kan man ikke tale; Forholdet maa forandres. Den kjække Stridsmand maa træde af, at det nu kan vise sig, om hans Svend ogsaa vil følge ham efter, følge ham efter i Farens Virkelighed, da naar alle Pile sigte efter hans Bryst; eller om han feigt vil vende Faren Ryggen, tabe Modet, fordi han tabte den Modige. Den ædle Husbond; ak, han maa gaae til en Side, gaae bort fra Hende, at det nu kan vise sig, om den sørgende Enke, uden hans Understøttelse, vil følge ham efter; eller om hun, berøvet hans Understøttelse, ogsaa vil slippe hans Forbillede. Den uforsagte Lærer maa skjule sig, eller maa skjules i en Grav, at det nu kan vorde aabenbart, om Tilhængerens vil følge ham efter, vil holde ud paa

Pladsen omgivet af Forhaanelse, efterstræbt af Misundelse; eller han i levende Live med Skam vil vige fra Stedet, fordi Læreren med Ære i Døden forlod det. – At følge efter betyder da at gaae ad samme Vei, som Den gik, hvem man følger efter; det betyder altsaa, at han ikke mere synligen gaaer foran. Og saaledes var det jo fornødent, at Christus maatte gaae bort, maatte døe, inden det kunde vise sig, om Discipelen vilde følge ham efter. Det er mange, mange Aarhundreder siden dette skete, og dog skeer det bestandigt endnu saaledes. Thi der er en Tid, da Christus næsten synlig gaaer ved Barnets Side, gaaer foran det; men da kommer der ogsaa en Tid, hvor han tages bort fra den sandselige Indbildnings Øie, at det nu i Afgjørelsens Alvor kan vise sig, om den Ældre vil følge ham efter.

Naar Barnet faaer Lov til at holde i Moderens Kjole: kan man da sige, at Barnet gaaer samme *Veiligesom* Moderen gaaer den? Nei, det kan man ikke sige. Barnet maa først lære at gaae ene, at gaae alene, førend det kan gaae samme Vei som Moderen og ligesom hun gaaer den. Og naar Barnet lærer at gaae ene, hvad maa saa Moderen gjøre? Hun maa gjøre sig usynlig. At hendes Ømhed derfor bliver den samme, bliver uforandret, ja, at den vel netop tiltager i den Tid, da Barnet lærer at gaae ene, det veed vi jo nok, derimod kan Barnet maaskee ikke altid forstaae det. Men hvad det er for Barnet at skulle lære at gaae ene og gaae alene, det er aandeligt forstaaet Opgaven, som sættes Den, der skal være Ens Efterfølger, han maa lære at gaae ene og at gaae alene. Ak, hvor underligt! Næsten spøgende og altid med et Smil tale vi om Barnets Bekymring, naar det skal lære at gaae ene; og dog har Sproget maaskee intet stærkere eller mere gribende eller sandere Udtryk for den dybeste Sorg og Lidelse end det: at gaae ene og at gaae alene. At Omsorgen i Himlen er uforandret, ja, hvis muligt var, endnu mere bekymret i denne farefulde Tid, det veed vi jo nok, men det kan maaskee ikke altid forstaaes, medens man lærer. – At følge efter betyder da at gaae ene og gaae alene ad den Vei, hvilken Læreren gik: ingen Synlig at have, med hvem man kan raadføre sig; selv at skulle vælge; forgjæves at skribe, som Barnet skrider forgjæves, thi Moderen tør ikke hjælpe synligen; forgjæves at fortvivle, thi Ingen kan hjælpe, og Himmelen tør ikke hjælpe synligen. Men det at hjælpes usynligen, det er netop at lære at gaae ene, thi det er at lære at omdanne sit Sind i Lighed med Læreren, som dog ikke synligen sees. At gaae ene! Ja, der er intet, intet Menneske, der kan vælge for Dig, eller i sidste og afgjørende Forstand raade Dig betræffende det eneste Vigtige, raade Dig afgjørende i Din Saligheds Sag; og vare end nok saa Mange villige, det var jo kun til Din Skade. Ene! Thi naar Du har valgt, skal Du vel finde Medvandrere, men i det afgjørende Øieblik, og hver Gang der er Livsfare, da bliver Du ene. Ingen, Ingen hører Din indsmigrende Bøn, eller agter paa Din heftige Klage – og dog er der Hjælp og Villighed nok i Himlen; men den er usynlig, at hjælpes ved den er netop at lære at gaae ene. Denne Hjælp kommer ikke udenfra og griber Din Haand; den støtter ikke ved Dig som et kjærligt Menneske støtter ved den Syge; den fører Dig ikke med Magt tilbage, naar Du er faret vild. Nei, kun naar Du ganske giver efter, opgiver al egen Villie, og giver Dig hen af Dit inderste Hjerte og Sind: da kommer Hjælpen i det Usynlige; men saa har Du netop gaaet alene. Man seer ikke den mægtige Drift, som fører Fuglen ad den lange Vei; Driften flyver ikke foran og Fuglen bag efter; det seer ud, som var det Fuglen der fandt Veien: saaledes seer man ikke Læreren, men kun Efterfølgeren, der ligner ham, og det seer ud, som var Efterfølgeren selv Veien, netop fordi han er den sande Efterfølger, der gaaer ene ad den samme Vei.

Dette er hvad der ligger i den Tanke: at følge En efter. Men at *følge* Christum efter betyder, at tage sit Kors op, eller som det hedder i den forelæste Text: at bære sit Kors. At bære sit Kors betyder at fornegte sig selv, som Christus forklarer det, naar han siger: »vil Nogen komme efter mig, han fornegte sig selv og tage sit Kors op og følge mig.« (Matth. 16, 24.). Det var og »dette Sindelag, som var i Christo Jesu, han, som ikke holdt det for et Rov at være Gud liig, men fornædrede sig selv og blev lydigh indtil Døden, ja indtil Døden paa Korset« (Phil. 2, 5 o. ff.). Saaledes var Forbilledet, saaledes maa og Efterfølgelsen være, om det end er et *langsomt og besværligt Arbejde* at fornegte sig selv, et tungt Kors at tage op, et tungt Kors at drage, og som dog, efter Forbilledets Anviisning, skal bæres i Lydighed indtil Døden, at Efterfølgeren, om han end ikke dør paa Korset, dog ligner Forbilledet i at døe »med Korset paa«. Een god Gjerning, een høimodig Beslutning er ikke at fornegte sig selv. Ak, saaledes lærer man maaskee i Verden, fordi endog dette sees saa sjældent, at det derfor den sjældne Gang sees med Forbauselse. Men Christendommen lærer anderledes. Christus sagde ikke til den rige Yngling: »vil Du være fuldkommen, da sælg alt Dit Gods og giv det til de Fattige.« Mange vilde vel endog denne Fordring alene synes overspændt og sær; man vilde maaskee end ikke beundre Ynglingen, hvis han gjorde det, men smile ad ham som en Særling eller ynke ham som en Daare. Dog taler Christus anderledes, han siger: gæk bort, sælg hvad Du haver og giv de Fattige det »og kom, tag Korset og følg mig« (Marc. 10, 21). Altsaa det, at sælge sit Gods og give det til de Fattige, det er ikke at tage Korset op, eller det er i det Høieste Begyndelsen, den gode Begyndelse, for da at tage Korset og følge Christum efter. At give Alt til de Fattige, det er det Første, det er, da jo Sproget tillader en uskyldig Sindrigbed: *at tage Korset op*; det Næste, den langvarige Fortsættelse er: *at bære sit Kors*. Dagligt maa det skee, ikke eengang for alle; og Intet, Intet maa der være, uden at jo Efterfølgeren er villig til at opgive det i Selvfornegtelse. Om det er en Ubetydelighed, som man siger, hvori han ikke vil fornegte sig selv, eller det er noget Stort, gjør slet ingen væsentlig Forskjel, thi Ubetydeligheden bliver netop af uendelig Betydning som Skyld ved Misforholdet til den fordrede Selvfornegtelse. Der var maaskee Den, som var villig til at gjøre hvad den rige Yngling ikke gjorde, i det Haab derved at have fuldkommet det Høieste, og som dog ikke blev en Efterfølger, fordi han blev staaende, »vendte sig om og saae tilbage« – efter sin store Bedrift; eller om han gik fremad dog ikke blev Efterfølgeren, fordi han meente, at have gjort noget saa Stort, at Ubetydeligheder kom det ikke an paa. Ak, hvoraf kommer det vel, at det er det allervanskeligste at fornegte sig selv i det Ubetydeligere? Mon ikke,

fordi en vis forædlet Selvkjærlighed ogsaa formaaer tilsyneladende at fornegte sig selv i det Store. Men jo mindre, jo ubetydeligere, jo smaaligere Fordringen er, desto mere krænkende for Selvkjærligheden, fordi den i Forhold til en saadan Opgave er ganske forladt af dens egne og Andres høitrvædende Forestillinger; men desto ydmygere er netop derfor Selvfornegtelsen. Hvoraf kommer det vel, at det er allervanskeligst at fornegte sig selv, naar man lever ene og som i en Afkrog? Mon ikke fordi en vis forædlet Selvkjærlighed ogsaa formaaer tilsyneladende at fornegte sig selv – naar Mange see beundrende derpaa. Men saa lidet som det gjør nogen væsentlig Forskjel, hvilket det Forskjellige er, hvori det enkelte Menneske, i Forhold til sit Vilkaar, fornægter sig selv, saa en Tigger ubetinget lige saa godt kan fornegte sig selv som en Konge: saaledes gjør det heller ingen væsentlig Forskjel, hvilket det Forskjellige er, hvori et Menneske lader være at fornegte sig selv, thi Selvfornegtelse er jo netop den Inderlighed, at fornegte sig selv. Og dette er et tungt og besværligt Arbeide. Thi vel bestaaer Selvfornegtelse i at kaste Byrderne af, og kunde forsaavidt synes let nok; men det er jo dog tungt at skulle kaste netop de Byrder af, som Selvkjærligheden saa gjerne vil bære, ja saa gjerne, at det allerede falder Selvkjærligheden saare vanskeligt at forstaae, at det er Byrder.

At følge Christum efter betyder da at fornegte sig, og betyder altsaa at *gaae ad samme Vei* som Christus gik i en Tjeners ringe Skikkelse, trængende, forladt, bespottet, ikke elskende Verden, og ikke elsket af den. Og det betyder altsaa, at *gaae ene*, thi Den, der i Selvfornegtelse giver Afkald paa Verden og Alt hvad Verdens er, forsager ethvert Forhold, der ellers frister og fængsler, »saa han ikke gaaer til sin Ager, ei heller kjøbslaaer, ei heller tager til Ægte;« Den som, hvis fornødent gjøres, vel ikke elsker Fader og Moder, Søster og Broder mindre end før, men elsker Christum saaledes mere, at han kan siges at hade hine: han gaaer jo ene, ene i den ganske Verden. Ja, i Livets krydsende Travlhed synes dette en vanskelig, en umulig Sag at leve saaledes, umuligt allerede at bedømme, om Nogen virkelig lever saaledes; men lad os ikke glemme, at det er Evigheden, som skal bedømme, hvorledes Opgaven løstes, og at Evighedens Alvor skal paabyde Undseelsens Taushed i Forhold til alt det Verdslige, hvorom der ideligt taltes i Verden. Thi i Evigheden skal Du ikke spørges om, hvor stor en Formue Du *efterlader* Dig – derom spørger de *Efterlevende*; eller om hvor mange Slag Du vandt, hvor klog Du var, hvor mægtig Din Indflydelse – det bliver jo Dit *Eftermæle i Eftertiden*. Nei, Evigheden skal ikke spørge om, hvad der *verdsligt* bliver *tilbage* efter Dig i Verden. Men den skal spørge om, hvad Riigdom Du har samlet i Himmelen; om hvor ofte Du har seiret over Dit Sind; om hvad Herredømme Du har øvet over Dig selv, eller om Du der har været en Træl; om hvor mange Gange Du har behersket Dig selv i Selvfornegtelse, eller om Du aldrig har gjort det; om hvor ofte Du i Selvfornegtelse har været villig til at bringe Offer for en god Sag, eller om Du aldrig var villig; om hvor ofte Du i Selvfornegtelse har tilgivet Din Fjende, om vel syv Gange, eller halvfjersindstyve Gange syv Gange; om hvor ofte Du i Selvfornegtelse bar Krænkelser taalmodigt; om hvad Du har lidt, ikke for Din egen Skyld, for Dine egennyttige Hensigters Skyld, men hvad Du i Selvfornegtelse har lidt for Guds Skyld. – Og Den, som skal spørge Dig, Dommeren, fra hvis Dom Du ikke kan søge til nogen høiere, han var ikke en Hærfører, der erobrede Riger og Lande, med hvem Du kunde tale om Dine jordiske Bedrifter, hans Rige var netop ikke af denne Verden; han var ikke en Purpurklædt, med hvem Du kunde søge det fornemme Selskab, thi han bar kun Purpuren til Forhaanelse; han var ikke mægtig ved sin Indflydelse, saa han kunde ønske at indvies i Dine verdslige Hemmeligheder, thi han var saa foragtet, at den Fornemme kun turde besøge ham i Nattens Skjul. O, det er dog altid en Trøst at komme sammen med Ligesindede; naar man er feig, da ikke at skulle stilles for en Ret af Krigere, naar man er selvkjærlig og verdsligsindet, da ikke at skulle dømmes af Selvfornegtelsen. Og denne Dommer veed ikke blot hvad Selvfornegtelse er, han veed ikke blot at dømme saaledes, at ingen Mislighed kan skjule sig, nei, hans Tilstedeværelse er det Dømmende, der lader Alt forstumme og blegne, hvad der verdsligt tog sig saa godt ud i Verden, hørtes og saaes med Beundring; hans Tilstedeværelse er det Dømmende, thi han var Selvfornegtelsen. Han, der var Gud liig, paatog en ringe Tjeners Skikkelse; han, der kunde byde over Legioner Engle, ja, over Verdens Tilblivelse og Undergang, Undergang, han gik værgeløs omkring; han, der havde Alt i sin Magt, han opgav al Magt, kunde end Intet gjøre for sine kjære Disciple, men kun byde dem samme Ringhedens, Foragtedhedens Vilkaar; han, der var Skabningens Herre, tvang Naturen selv til at forholde sig rolig, thi det var først, da han havde opgivet Aanden, at Forhænget brast og Gravene aabnedes, og Naturens Kræfter forraadte, hvo han var: dersom dette ikke er Selvfornegtelse, hvad er saa Selvfornegtelse!

Dette var hvad der ligger i den Tanke: at følge Christum efter; men lad os nu betænke det *Glædelige i denne Tanke*.

M. T.! Dersom Du tænker Dig en Yngling, der staaer ved sit Livs Begyndelse, hvor de mange Veie aabne sig for ham, spørgende sig selv, hvilken Løbebane han kunde ønske at betræde: ikke sandt, da erkyndiger han sig nøie, hvor den enkelte Vei fører hen, eller hvilket er det Samme, han søger at faae at vide, hvo der tidligere har gaaet ad Veien. Da nævne vi ham de berømte, de prisede, de herlige Navne paa dem, hvis Ihukommelse bevares mellem Menneskene. I Begyndelsen nævne vi maaskee flere, at Valget kan staae i Forhold til Ynglingens Mulighed, at Belærelsens Riigdom, der bydes, kan være i Overflod; men selv gjør han nu, dreven af Trangen i sit Indre, et mindre Udvalg, tilsidst bliver der for ham kun een, een Eneste, den i hans Øine og efter hans Hjerte Fortrinligste blandt Alle. Da banker Ynglingens Hjerte heftig, naar han begejstret nævner dette Navn, ham det eneste, og siger: ad den Vei vil jeg gaae, thi ad den Vei gik Han!

Vi ville nu ikke adspredde Opmærksomheden, eller spille Tiden ved at nævne saadanne Navne; thi der er jo dog kun eet Navn i Himmelen og paa Jorden, eet eneste, og altsaa kun een Vei at vælge – dersom et Menneske skal vælge i Alvor og vælge rigtigt. Der maa nemlig være flere Veie, siden et Menneske skal vælge; men der maa ogsaa kun være een at vælge, dersom Evighedens Alvor skal hvile over Valget. Et Valg, hvorom det gjælder, at man lige saa godt kan vælge det Ene som det Andet, har ikke Valgets evige Alvor; der maa ved Valget ubetinget være Alt at vinde og Alt at tabe, hvis Valget skal have Evighedens Alvor, om der end, som sagt, maa være en Mulighed af at kunne vælge noget Andet, at Valget virkelig kan være et Valg.

Der er kun eet Navn i Himmelen og paa Jorden, kun een Vei, kun eet Forbillede. Den, som vælger at følge Christum efter, han vælger det Navn, som er høiere end alle Navne, det Forbillede, som er høit ophøiet over alle Himle, men dog ogsaa saaledes menneskeligt, at det kan være Forbillede for et Menneske, at det er nævnet og skal nævnes i Himmelen og paa Jorden, paa begge Steder som det høieste. Thi der er Forbilleder, hvis Navne kun nævnes paa Jorden, men det høieste, det eneste maa jo netop have denne udelukkende Egenskab, hvorpaa det atter er kjendeligt, som det eneste: at det nævnes baade i Himmelen og paa Jorden. Dette Navn er vor Herres Jesu Christi Navn. Men er dette da ikke glædeligt, at turde vælge at gaae ad samme Vei, som han gik! Ak, i Verdens forvirrede og forvirrende Tale lyder destoværre stundom det Eenfoldige og Alvoren næsten som en Spøg. Det Menneske, der vel har øvet den største Magt, som nogensinde er øvet i Verden, han kalder sig stolt Petri Efterfølger. Men det, at være Christi Efterfølger! Ja, det frister ikke Stoltheden, det er ligeligt tilladt den Mægtigste og den Ringeste, den Viseste og den Eenfoldigste, hvilket jo igjen netop er det Salige. Og er det dog vel saa herligt at vorde *det* Fortrinlige, som intet andet Menneske kan blive; er det ikke snarere trøstesløst! Er det saa herligt at spise paa Sølv, naar Andre hungre; at boe i Paladser, naar saa Mange ikke have Huusly; at være den Lærde, hvad ingen Eenfoldig kan blive; at have et Navn i den Forstand, at Tusinder og Tusinder ere udelukkede: er det saa herligt! Og om denne, *Jordlivets misundelige* Forskjellighed var det Høieste, var det da ikke umenneskeligt, og Livet ikke til at udholde for den Lykkelige! Hvor anderledes derimod, naar det eneste Glædelige er at følge Christum efter. Høiere Glæde kan jo dog ikke gives end den: at kunne vorde det Høieste; og denne høie Glæde kan ikke gjøres frimodigere, saligere, tryggere end den er ved den glade, ved *Himmelens miskundelige* Tanke: at dette kan ethvert Menneske.

Saa gaaer da Den, der valgte at følge Christum efter, frem ad Veien. Og naar da ogsaa han maa lære Verden og hvad i den er at kjende, Verdens Styrke og sin egen Svaghed; naar Striden med Kjød og Blod bliver ængstende; naar Veien bliver tung, Fjenderne mange, Vennerne ingen: da afpresser Smerten ham vel dette Suk: jeg gaaer ene. M. T. Dersom et Barn, der var ifærd med at lære at gaae, kom grædende til den Ældre og sagde: jeg gaaer ene – vilde da ikke den Ældre sige: det er jo netop det Herlige, mit Barn! Og saaledes ogsaa med det, at følge Christum efter. Det er paa denne Vei ikke blot saa, som ellers siges, at naar Nøden er størst er Hjælpen nærmest, nei her, paa denne Vei, er Lidelsens Største Fuldkommenhedens Nærmeste. Veed Du nogen anden Vei, paa hvilken dette er Tilfældet? Ad enhver anden Vei er det det Omvendte: dersom Lidelserne der komme, da er Tyngden det Overveiende, ja endog saaledes det Overveiende, at det kan betyde, det var en urigtig Vei man valgte. Paa den Vei derimod, ad hvilken et Menneske følger Christum efter, er Lidelsernes Høieste det Herligste; idet den Vandrende sukker, priser han sig i Grunden salig. See, naar et Menneske betræder nogen anden Vei, da maa han jo forud gjøre sig fortrolig med Usikkerheden paa Veien: det kan maaskee gaae godt og uden vanskelige Tilstød, men der kan maaskee ogsaa optaarne sig saa mange Hindringer, at han ikke kan trænge frem ad den. Paa Selvfornegtelsens Vei, Christum efter, er derimod evig Veisikkerhed; paa denne Vei er Lidelsens »Mærker« de glædelige Tegn paa, at man gaaer frem ad den rette Vei. Men hvilken Glæde er dog større, end at turde vælge den bedste Vei, Veien til det Høieste; og hvilken Glæde er saa igjen lige saa stor som denne, uden den: at Veien er i al Evighed sikker!

Dog er der endnu en sidste salig Glæde indeholdt i den Tanke, at følge Christum efter. Thi vel gaaer han, som udviklet blev, ikke hos den Efterfølgende, ei heller synligt foran ham, men han er gaaet *forud*, og dette er Efterfølgerens glade Haab: at skulle følge ham efter. Eet er det jo at følge ham efter paa Selvfornegtelsens Vei, og ogsaa dette var glædeligt, et Andet at følge ham efter ind i Saligheden. Naar Døden har adskilt tvende Elskende, og da den Efterladte dør, saa sige vi: nu fulgte hun ham efter – han gik forud. Saaledes gik Christus forud, og ikke blot saaledes, thi han gik forud *for at berede Efterfølgeren Sted*.

Naar vi tale om en menneskelig Forgænger, da gjælder det maaskee, at han, ved at gaae forud, har gjort Veien lettere for Den, som følger ham efter; og naar den Vei, hvorom Talen er, angaaer det Jordiske, det Timelige, det Ufuldkomne, da kan det være, at Veien endog er bleven aldeles let for Efterfølgeren. Dette gjælder ikke i Forhold til den Christne, eller om Selvfornegtelsens fuldkomne Vei; denne Vei bliver altid væsentligen lige tung for enhver Efterfølger. Men saa gjælder det i en ganske anden Forstand om Christus, at han gik forud: han beredte ikke Veien for Efterfølgeren ved at gaae forud, men han gik forud for at berede Efterfølgeren Sted i Himlen. En menneskelig Forgænger kan stundom med Føie sige: nu er det let nok at gaae bag efter, da Veien er banet og beredt og Porten viid; Christus derimod maa sige: see, Alt er beredt i Himlen – dersom Du er beredt til at gaae ind ad Selvfornegtelsens snevre Port og frem ad dens trange Vei.

I Verdens Travlhed synes det maaskee meget usikkert med dette Sted hisset; men Den, der i

Selvfornektelsen forsagede Verden og sig selv, han maa jo derved have forvissat sig om, at der er et saadant Sted til. Etsteds maa Den jo dog være, der er til, etsteds maa han have sit Tilhold; men i den Verden, han har opgivet, kan han ikke have sit Sted: altsaa maa der være et andet Sted, ja, det maa være for at han kan opgives Verden. O, hvor let er dette ikke at forstaae for et Menneske, hvis han virkeligen har fornegtet sig selv og Verden! Og at gjøre Prøve paa sit Liv i denne Henseende, hvorvidt man virkeligen er forsikkret om, at der er et saadant Sted hisset, om man virkeligen evigt har sit Liv forsikkret: er ogsaa let. Apostelen Paulus siger (Cor. 15, 19): »Dersom vi haabe alene for dette Liv, da ere vi de Elendigste af Alle.« Dette er ogsaa vist, thi Den, der for Christi Skyld forsager alle Verdens Goder og bærer alle dens Onder – dersom der ingen Salighed var hisset, han er bedragen, rædsomt bedragen; dersom der ingen Salighed var hisset: mig synes den maatte blive til, alene af Medlidenhed med et saadant Menneske. Dersom da et Menneske ikke tragter efter de jordiske Ting og de glade Dage; ikke stræber efter jordisk Fordeel, end ikke griber til, naar den bydes; dersom han vælger Møie og Besværlighed og, hvad der nu saa maa være, det utaknemmelige Arbejde, fordi han valgte den bedste Sag; dersom han, naar han maa undvære det Jordiske, end ikke har den Trøst, at han veed, han har gjort alt Sit for at vinde det: da er han jo en Daare i Verdens Øine, han er den Elendige i Verden. Var der saa ingen Salighed hisset, da var han jo den Elendigste af Alle; netop hans Selvfornektelse gjorde ham dertil, han der end ikke havde forsøgt paa at vinde det Jordiske, men frivilligt opgivet det. Er der derimod en Salighed hisset, da er han, den Elendige, dog den Rigeste af Alle. Thi eet er at være den Elendigste i Verden, naar Verden skal være det Høieste, et Andet, at være den Elendigste i Verden, naar Saligheden er, eller at være det, hvis Saligheden ikke var. Beviset for, at denne Salighed er til, er ganske herligt ført af Paulus; thi derom kan aldeles ingen Tvivl være, at han, uden den, havde været den Elendigste af Alle. Dersom derimod et Menneske søger at sikkre sig i denne Verden, søger at sikkre sig denne Verdens Fordeel, da er hans Forsikkring om, at der er en Salighed hisset, ikke just overbevisende: den overbeviser neppe Andre, den har neppe overbeviist ham selv. Dog derom dømme Ingen, eller Enhver kun sig selv, thi ogsaa det, at ville dømme en Anden i den Henseende, er et Forsøg paa at sikkre sig i denne Verden; ellers maatte han jo indsee, at baade Dommen og Saligheden tilhører den anden Verden.

Ak, det er i Tidernes Løb ofte gjentaget, og Gjntagelsen vedbliver, at En gaaer forud, efter hvem et andet Menneske længes, hvem han ønsker at følge efter: men der er aldrig noget Menneske, aldrig nogen Elsket, aldrig nogen Lærer, aldrig nogen Ven gaaet forud – for at berede den Efterfølgende Sted. Som Christi Navn er det eneste i Himlen og paa Jorden, saa er og Christus den eneste Forgænger, der er gaaet saaledes forud. Der er mellem Himmel og Jord kun een Vei: at følge Christum efter; der er baade i Tid og Evighed kun eet Valg, eet eneste: at vælge denne Vei; der er paa Jorden kun eet evigt Haab: at følge Christum efter ind i Himmelen. Der er i Livet een salig Glæde: at følge Christum efter; og i Døden een sidste salig Glæde: at følge Christum efter til Livet!